

Sygn. akt I ACa 1047/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Solarz
Sędziowie:	SSA Tadeusz Nowakowski (spr.) SSO del. Renata Szczerbowska
Protokolant:	Katarzyna Rzepecka

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2013 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **H. J.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w W. i Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu (...)** w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 17 kwietnia 2013 r. sygn. akt I C 366/07

- 1. oddala apelację;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Wrocławiu na rzecz adwokata A. B. kwotę 5.400 zł podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił powództwo H. J. przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w W. Zakładowi Karnemu (...) w S. o zapłatę: 500.000 zł tytułem zadośćuczynienia; 500.000 zł tytułem odszkodowania oraz renty po 1.500 zł miesięcznie oraz orzekł o kosztach postępowania.

Sąd ten ustalił, że powód H. J. od listopada 1993 roku do 19 maja 2011 roku przebywał w zakładach karnych. W Zakładzie Karnym

(...) w S. przebywał od 5 marca 1998 roku do dnia 8 stycznia 2007 roku, a w Zakładzie Karnym w W. od 3 kwietnia 2009 roku, do dnia 23 lipca 2010 roku.

Od 2003 roku powód zaczął odczuwać bóle palców kończyn górnych i dolnych. Podczas badania przeprowadzonego w dniu 1 grudnia 2004 roku w Wojewódzkim Centrum (...) w O. rozpoznano u powoda Zespół (...). Powód w Wojewódzkim Centrum (...) w O. badany był również w dniach 19 stycznia 2005 roku, 19 kwietnia 2005 roku, 24 kwietnia 2006 roku i 23 stycznia 2007 roku. Każdorazowo zalecano leczenie farmakologiczne. W dniu 29 maja 2007 roku podczas badania w Poradni Angiologicznej (...) Szpitala (...) we W. stwierdzono, że nie wymaga on leczenia szpitalnego, w tym zabiegowego oraz zalecono przeprowadzenie dodatkowych badań i stosowanie leków. Podczas badania w dniu 6 sierpnia 2008 roku w Poradni Angiologicznej (...) Szpitala (...) we W. zdiagnozowano u powoda chorobę Raynauda i uznano, iż powód nie wymaga hospitalizacji.

Leczenie powoda odbywało się zgodnie z zaleceniami lekarzy specjalistów publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Początkowo wydawano mu zamienniki przepisanych leków. Po protestach powoda, otrzymywał on oryginalne przepisane leki. Powodowi zaproponowano podczas pobytu w Zakładzie Karnym (...) w S. przeniesienie do Zakładu Karnego we W., skąd mógłby być dowożony na badania do Poradni A. (...) Szpitala (...) we W.. Powód nie wyraził zgody na przeniesienie.

Pisma zawierające skargi na sposoby leczenia jego schorzenia, nieprawidłowość wystawianych zaświadczeń lekarskich o stanie jego zdrowia oraz znęcanie się nad nim przez pracowników Zakładów Karnych, w których przebywał, powód kierował do Ministerstwa Sprawiedliwości, Komendy Powiatowej Policji we W., Prokuratury Apelacyjnej we W., Prokuratury Rejonowej w S. oraz Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w O.. Naczelnny Lekarz Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w O. nie stwierdził żadnych nieprawidłowości w procesie leczenia choroby Raynauda u powoda oraz wystawiania zaświadczeń lekarskich o stanie zdrowia powoda.

Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2006 roku Prokurator Rejonowy w S. wydanym w sprawie 1 Ds. 1829/06 odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie psychicznego znęcania się nad powodem w Zakładzie Karnym (...) w S.. Postanowienie prokuratora utrzymane zostało w mocy postanowieniem Sądu Rejonowego w Strzelcach Opolskich z dnia 28 marca 2007 roku wydanym w sprawie toczącej się pod sygnaturą akt II Kp 52/07.

W sporządzonym dnia 3 stycznia 2008 roku projekcie oceny okresowej powoda, oceniono jego zachowanie w okresie 6 miesięcy poprzedzających sporządzenie projektu, jako poprawne. Powód nie był karany dyscyplinarnie i raz został nagrodzony ze względów wychowawczych.

Powód przebywał w Zakładzie Karnym (...) w S. w celi ogrzewanej, która nie ulegała zawilgoceniu. W okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) powód miał możliwość codziennie po zakończonej pracy do kąpieli pod ciepłą, bieżącą wodą.

Pomieszczenia, w których powód przebywał w Zakładzie Karnym w W. miały stałą temperaturę i nie był on narażony na gwałtowne oziębianie. Cele ogrzewane były w systemie centralnego ogrzewania regulującego automatycznie stałą temperaturę. Powód nie zgłaszał lekarzowi faktu przemarzania i nie zwracał się o dostarczenie dodatkowej odzieży lub koca. Powód nie zgłaszał wychowawcy żadnych zastrzeżeń w kwestii ogrzewania cel ani żadnych próśb. Skazani znajdujący się w trudnej sytuacji majątkowej mają możliwość zwrócenia się o zapomogę. Powód korzystał ze spacerów o wszystkich porach roku. W okresie zimowym był bardziej wrażliwy na

niskie temperatury i w większym stopniu odczuwał objawy choroby. „Spacerniaki” urządzone są na odkrytym terenie, jeden z nich w Zakładzie (...) jest zadaszony. Każdy więzień korzysta z własnej ciepłej wody, powód posiadał ciepłą czapkę i rękawiczki. Do cel w zakładach karnych dostarczana jest zimna woda. Skazani za zgodą Dyrektora Zakładu Karnego mogą korzystać z własnych maszynek elektrycznych, czajników elektrycznych, w których podgrzewają wodę. Współwięźniowie przebywający w celach z powodem, po uzyskaniu zgody Dyrektora Zakładu Karnego, posiadali powyższe urządzenia, z których korzystali wszyscy mieszkańcy celi. Powód nie występował z wnioskiem o dodatkowy koc ani o udzielenie zapomogi, czy też zgodę na posiadanie czajnika elektrycznego bądź maszyny elektrycznej. Każdy więzień otrzymuje dwa prześcieradła i dwa koce. Mimo zakazu, związanego z chorobą, powód nadal palił papierosy. Mógł korzystać z własnej woli, raz w tygodniu, z wizyt u lekarza, a w sprawach nagłych częściej. W celach odbywa się wietrzenie przez otwarcie okna. Powód nie występował ze skarga na warunki odbywania kary.

Choroba Raynauda przebiegała w okresie przebywania w Zakładach Karnych w sposób łagodny. Występuje w niej nadreaktywność naczyń krwionośnych. W leczeniu stosuje się głównie leki rozszerzające naczynia krwionośne. Czynniki, które mogły spowodować wystąpienie choroby u powoda było palenie tytoniu, epilepsja oraz przebyte przewlekłe procesy zapalne. Leczenie farmakologiczne prowadzono powszechnie stosowanymi w chorobie Raynauda lekami w sposób prawidłowy. Stosowanie zamienników nie miało negatywnego skutku na stan zdrowia powoda. W leczeniu choroby Raynauda nie stosuje się zabiegów rehabilitacyjnych. Ze względu na stan zdrowia powoda rehabilitacja nie była wskazana. Brak było wskazań u powoda do leczenia zabiegowego. Powód ze względu na chorobę Raynauda nie wymaga pomocy osób trzecich i jest zdolny do samodzielnej egzystencji. Powód mógł zachorować na chorobę Raynauda również przebywając w warunkach wolnościowych.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Pierwszej instancji uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. W ocenie tego Sądu wykonywaniu władzy publicznej przez pozwane Zakłady Karne nie można przypisać cechy bezprawności. Rozpoznane u powoda schorzenie zgodnie z diagnozami lekarzy mogło być leczone w warunkach pozbawienia wolności. Proces leczenia powoda przebiegał zgodnie z zaleceniami lekarzy specjalistów publicznych zakładów opieki zdrowotnej, mimo że czasami stosowano zamienniki przepisanych leków, nie miało to znaczenia dla skuteczności leczenia powoda, które opierało się na leczeniu farmakologicznym, a nie zabiegowym. Przy chorobie Raynauda nie stosuje się zabiegów rehabilitacyjnych.

Według Sądu Okręgowego nie znalazły potwierdzenia dowodowego zarzuty powoda, co do szykanowania go przez funkcjonariuszy służby więziennej. Co więcej z projektu oceny okresowej zachowania powoda z 03 stycznia 2008 roku wynika, że w okresie 6 miesięcy poprzedzających projekt zachowanie powoda ocenione zostało, jako poprawne, został nagrodzony, bo nie był karany dyscyplinarnie.

Kierowane przez powoda skargi do różnych instytucji publicznych w tym prokurator i sądu okazały się bezpodstawne. Nie potwierdziły okoliczności szykanowania powoda.

W dalszej części uzasadnienia Sąd Okręgowy stwierdził, że nie zaistniała przesłanka adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy działaniami czy też zaniechaniami reprezentującymi Skarb Państwa Zakładami Karnymi a poniesioną przez powoda szkodą. Powód przebywał w ogrzewanej celi w Zakładzie (...) w S., stałą i odpowiednią temperaturę miały cele w Zakładzie Karnym w W.. Powód nie był narażony na gwałtowne oziębienie. Łączenie wykrytej choroby z warunkami pobytu w Zakładach Karnych nie jest trafne, bowiem powód mógł zachorować przez nałogowe palenie tytoniu, w związku z przebiegłymi stanami zapalnymi organizmu, epilepsją.

Wyrok ten, co do punktu I i II zaskarżył powód. W apelacji zarzucił:

– naruszenie prawa materialnego, a to art. 417 k.c. w zw. z art. 102 pkt 1 k.k.w., art. 111 k.k.w., art. 115 k.k.w. i art. 118 k.k.w. przez bezzasadne przyjęcie, że nie powstały przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa wobec powoda; art. 445 § 1 k.c. przez bezzasadne przyjęcie, że nie powstały przesłanki do przyznania powodowi zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę; art. 444 § 2 k.c. przez błędne przyjęcie, że powód na skutek działań i zaniechań pozwanego nie utracił całkowicie lub częściowo zdolności do pracy zarobkowej; art. 361 § 1 k.c. przez błędne przyjęcie, że normalnym następstwem niewłaściwej diagnostyki i opieki medycznej oraz niedostatecznych warunków bytowych, nie było powstanie schorzenia i nasilenia objawów choroby powoda.

– naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów z przekroczeniem granic ustawowej swobody; art. 98 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez pozwanych na rzecz powoda po 500.000 zł tytułem odszkodowania, po 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz po 1.500 zł miesięcznej renty.

Strona pozwana reprezentowana przez Prokuraturę Generalną wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy rozważyć zarzuty natury procesowej, bowiem prawidłowo ustalona podstawa faktyczna rozstrzygnięcia jest niezbędna przesłanką dokonania jego oceny prawnej.

W ustalonym stanie faktycznym zarzut roszczenia art. 233 § 1 k.p.c. jest bezzasadny. Sąd Okręgowy nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów zakreślonych w tym przepisie. Dokonana przez ten Sąd ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego jest zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Przede wszystkim należy podkreślić, że ocena zachowania więziennej służby medycznej została ustalona na podstawie opinii biegłego lekarza z zakresu chirurgii, który uznał, że nie narusza ona sztuki medycznej. Powód mógł zachorować na zespół Raynauda także będąc na wolności. Ujawnienie się choroby w czasie odbywania kary pozbawienia wolności nie ma większego znaczenia, jeśli się zważy, że powód zapadł na nią z przyczyn do końca nieustalonych, a okoliczność ta z przyczyn leżących po stronie powoda nie została wyjaśniona w postępowaniu sądowym, bowiem powód będąc już na wolności nie zgłosił się na dodatkowe badania medyczne, ani nie brał udziału w rozprawach.

To w interesie powoda leżało uczestniczenie w kolejnych badaniach. Zaniechanie tego ma taki skutek, że powód nie udowodnił, aby warunki, w jakich odbywał karę pozbawienia wolności spowodowały czy też pogłębiły jego schorzenie. W tych okolicznościach stawianie tezy, że zeznania świadków (współosadzonych) oraz skargi powoda niewątpliwie dowodzą związku przyczynowego między chorobą powoda a warunkami pobytu w zakładanych karnych klóci się z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

Sąd Okręgowy dysponował opinią biegłego, który mając wiadomości specjalne w zakresie zlecenia wydał opinię na podstawie, której ten Sąd wyprowadził właściwe wnioski. Jak wskazano wyżej zaniechanie przez powoda badania angiologicznego i brak udziału w procesie doprowadziło do ograniczenia materiału dowodowego także z zakresu ortopedii i pneumatologii, ale to powód doprowadził do takiej sytuacji i ponosi za to odpowiedzialność.

W konsekwencji uznać należy, że także zarzuty naruszenia prawa materialnego są bezpodstawne. Skoro powód nie wykazał związku przyczynowego między zachorowaniem na zespół Raynauda a warunkami bytowymi w Zakładach Karnych, nie wykazał także niewłaściwej opieki medycznej i diagnostyki, to nie zachodzą przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa wynikające z przepisów art. 417 k.c., 445 § 1 k.c. i 444 § 2 k.c. Taka konkluzja Sądu Okręgowego została właściwie uzasadniona. Chybiony jest, bowiem zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku zawiera niezbędne elementy określone w tym przepisie i umożliwia dokonanie kontroli pod względem jego prawidłowości. Odzwierciedla i ujawnia w wystarczającym stopniu tok procesu myślowego i decyzyjnego, którego wynikiem jest treść zaskarżonego wyroku.

Nie można także uwzględnić zarzutu skarżącego dotyczącego jego zdaniem błędnego zastosowania art. 98 k.p.c. W rozpoznawanej sprawie brak jest przesłanek do zastosowania art. 102 k.p.c. Powód przebywa na wolności i w żaden sposób w toku postępowania nie wykazał, aby wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek skutkujący nieobciążeniem go kosztami postępowania w sprawie.

Z powyższych przyczyn apelacja, jako bezzasadna podlega oddaleniu (art. 385 k.p.c.).

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego znajduje uzasadnienie w przepisie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz w zakresie kosztów zastępstwa prawnego udzielonego powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym w przepisie § 19 w zw. z § 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 r., w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

kp